

การพัฒนาคุณภาพประชากรโลก

อ.ชูศรี ธรรมพัฒน์พงศ์
โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

ประชากร หมายถึง มวลหมู่มนุษย์ หรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง โดยมีสถาบัน และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตน ซึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มอื่น

ลักษณะของประชากรที่มีคุณภาพ

1. ปรับตัว และมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
2. มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ และมีความสามารถพิเศษ
3. มีบุคลิกดี มีทักษะในการวางแผน เป็นผู้นำ
4. มีคุณธรรมสูง มีวินัย ตรงต่อเวลา

ประชากรวัยพึ่งพิง หมายถึง ประชากรที่อยู่ในช่วงตั้งแต่เกิด – 14 ปี และตั้งแต่อายุ 60 ปี ขึ้นไป ถึงตาย

ภาวะเจริญพันธุ์ หมายถึง ภาวะที่สตรีคนหนึ่งๆ สามารถมีบุตรได้ คือ อายุตั้งแต่ 15 – 49 ปี ในปี พ.ศ. 2554 – 2558 เป็นช่วงระยะเวลาที่ประชากรไม่เพิ่มขึ้น หรือลดลงมากนัก จำนวนคงที่ เรียกว่า เข้าสู่ดุลยภาพทางประชากร

ผลกระทบของปัญหาประชากรที่ขาดคุณภาพ

1. **ทางการเมืองการปกครอง** ถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดปัญหาประเทศที่มีผู้นำเป็นเผด็จการ หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง
2. **ทางเศรษฐกิจ** ทำให้ขาดทักษะในเทคโนโลยี ขาดเงินทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. **ทางสังคม** เนื่องจากความเจริญทางด้านวัตถุทำให้ขาดความสมดุลทางด้านจิตใจ

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพประชากร

1. ให้การศึกษา
2. ให้การบริการทางการแพทย์
3. การเพิ่มคุณภาพชีวิต

4. คุมขนาดจำนวนประชากรให้เหมาะสม
5. มีงานทำ
6. เพิ่มการศึกษาให้มากขึ้น
7. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ การใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้สูงสุดภายใต้

ภูมิปัญญาและทักษะที่มีอยู่อย่างเหมาะสม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร คือ

1. การเกิด
2. การตาย
3. การย้ายถิ่น

โครงสร้างทางอายุของประชากร ได้แก่

1. วัยพึ่งพิง (เกิด-14 ปี และ 60 ขึ้นไป)
2. วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี)

ทรัพยากรที่สำคัญที่สุด คือ ประชากร

การพัฒนาประชากร หมายถึง นโยบายการพัฒนาคนในระยะยาว เริ่มตั้งแต่เกิด เข้าโรงเรียนได้ รับการฝึกอบรม จนกระทั่งทำงาน ถึงตาย

อุปทานแรงงาน คือ กำลังคนที่จบการศึกษาและอยู่ในวัยแรงงาน เพื่อเข้าทำงาน

อุปสงค์แรงงาน คือ ความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และการผลิต

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ในผลิตภัณฑ์

1. ความต้องการของประชาชน
2. การบริโภค
3. การส่งออก
4. การใช้จ่ายของรัฐบาล
5. การลงทุนภายในประเทศ

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปทานกำลังคนของประเทศ

1. อัตราเพิ่มของประชากร
2. การลงทุนทางการศึกษาและสาธารณสุข อิทธิพลของค่าจ้าง เงินเดือนและมาตรฐานการ

ครองชีพ

คุณภาพของแรงงาน และเทคโนโลยีในการผลิตจะเป็นตัวกำหนดปริมาณและคุณภาพผลิตภัณฑ์
อายุตั้งแต่เกิด – 22 ปี อยู่ในขั้นตอนของ การลงทุนด้านการศึกษาและสาธารณสุข
อายุตั้งแต่ 23 - 60 ปี เรียกว่า **ช่วงการปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงาน**

การพัฒนาประชากรไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509)

ไม่มีการพูดถึงปัญหาประชากร

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 – 2514)

ระบุปัญหาประชากรว่า การเพิ่มประชากรในอัตราสูงกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคม กล่าวถึงการเพิ่มประชากรวัยแรงงาน

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – 2519)

เริ่มประกาศใช้นโยบายประชากรประเทศไทย เอาปัจจัยประชากรมาเป็นมูลฐานในการจัดทำ
แผนพัฒนา เน้นความพยายามที่จะลดประชากรจากอดีตเคยเพิ่มมากกว่าร้อยละ 3 ให้เหลือร้อยละ
2.5 ต่อปี

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524)

กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับประชากร 3 ประการ

1. การเพิ่มประชากรร้อยละ 2.1
2. การพัฒนาคุณภาพประชากร อาหาร สาธารณสุข ศึกษา
3. การกระจายอำนาจและการย้ายถิ่นของประชากร

5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529)

1. การลดอัตราการเพิ่มประชากร ร้อยละ 1.5
2. การกระจายตัวและการตั้งถิ่นฐานของประชากร
3. คุณภาพประชากรให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ดี โดยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534)

1. การเพิ่มประชากรเหลือร้อยละ 1.3
2. การกระจายตัวของประชากรพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และเตรียมพัฒนาพื้นที่
เศรษฐกิจใหม่สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก
3. การพัฒนาคุณภาพประชากรและแรงงาน คุณธรรม วัฒนธรรม ศึกษา

7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539)

1. การลดอัตราการเพิ่มประชากรเหลือร้อยละ 1.2
2. แผนการกระจายตัวของประชากร
3. แผนพัฒนาคุณภาพประชากรและแรงงาน พัฒนาสาธารณสุข ศึกษา พัฒนาจิตใจ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการผู้สร้างปัญหามลพิษจะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษ

8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

- การพัฒนาคุณภาพประชากร

9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

- เศรษฐกิจพอเพียง
- เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ
- คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (เหมือนแผนฯ 8)

วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

ในอนาคต 20 ปี มีจุดเน้นการแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

แบบทดสอบ

- ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรของประเทศไทยข้อใด**ไม่ถูกต้อง**
  - ประเทศไทยมีสัดส่วนของประชากรวัยเด็กรวมกับวัยชรายังคงมากกว่าวัยทำงาน
  - ภาคตะวันตกมีประชากรหนาแน่นต่ำสุด ส่วนภาคกลางมีประชากรมากเป็นอันดับสอง
  - ภาคกลางมีประชากรต่อพื้นที่สูงสุด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคนมากกว่า
  - การวางแผนครอบครัวของประเทศไทยช่วยลดอัตราการเกิดและตายได้ผลเกินคาด
- องค์ประกอบด้านใดของประชากรที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมากที่สุด
  - อายุ
  - เพศ
  - ศาสนา
  - เชื้อชาติ
- การอพยพของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองเกิดจากแรงผลักดันหลายประการยกเว้นข้อใด
  - ประชากรใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองมาก
  - จำนวนประชากรไม่สมดุลกับทรัพยากร
  - อัตราการเพิ่มของประชากรในชนบทสูงกว่าในเมือง
  - อัตราการเพิ่มของประชากรในชนบทน้อยกว่าในเมือง
- ประชากรที่เป็นภาระหมายถึงข้อใด
  - ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
  - ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป
  - ผู้ที่สมรสเมื่ออายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์
  - ผู้ที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ไม่จำกัดอายุ
- สาเหตุที่ประเทศไทยมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วช่วง พ.ศ.2490 - 2513 คืออะไร
  - ความเจริญทางการแพทย์และสาธารณสุข
  - นโยบายการเพิ่มพลเมืองของรัฐบาลสมัยนั้น
  - การอพยพเข้าประเทศของผู้ลี้ภัยชาวต่างประเทศ
  - ถูกทุกข้อ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยฉบับใดตั้งเป้าหมายในการลดจำนวนประชากรครั้งแรก
  - ฉบับที่ 2
  - ฉบับที่ 3
  - ฉบับที่ 4
  - ฉบับที่ 5

7. แนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ที่สำคัญได้แก่ข้อใด
- การลดอัตราการเพิ่มประชากร
  - การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทล้าหลัง
  - การเร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากร
  - การกระจายรายได้และพัฒนาไปสู่ภูมิภาคชนบท
8. การกำหนดแผนพัฒนาเมืองหลักไปสู่ภูมิภาคนั้นสืบเนื่องมาจากปัญหาใดเป็นสำคัญ
- ช่องว่างระหว่างชนบทกับเมือง
  - การว่างงานของประชาชนในชนบท
  - การเป็นเมืองโตเดี่ยวของกรุงเทพมหานคร
  - การอพยพของประชาชนจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ
9. พิจารณาจากวัฒนธรรมพื้นฐานการผลิต ประเทศไทยควรมีแนวการพัฒนาในทางทิศใด
- เน้นการเป็นอุตสาหกรรมใหญ่
  - เน้นการเป็นประเทศเกษตรกรรมก้าวหน้า
  - เน้นการเป็นประเทศเกษตรอุตสาหกรรมใหม่
  - เน้นการเป็นประเทศที่ให้บริการและข่าวสาร
10. การขยายโรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะช่วยแก้ปัญหาด้านใดได้ตรงที่สุด
- การย้ายถิ่นไปหางานทำที่อื่น
  - ความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้
  - ความยากจนเรื้อรังแค้นของประชากร
  - การว่างงานของประชากรทั้งในและนอกฤดูการทำนา
11. ผลของการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในรอบ 30 ปี ที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาสำคัญใด
- ดุลการค้าขาดดุลเพิ่มขึ้น
  - ค่าครองชีพของประชากรเพิ่มขึ้น
  - ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมมากขึ้น
  - ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง

12. ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเมืองของไทยมีสาเหตุสำคัญคืออะไร
- ที่ดินในเมืองหายากและมีราคาแพง
  - คนไทยไม่ชอบอยู่แฟลตสูงหลายๆ ชั้น
  - การขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างมีระบบ
  - ประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
13. ข้อใดคือการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการย้ายถิ่นของประชากรภาคต่างๆ เข้าสู่กรุงเทพฯ
- ขยายพื้นที่ทำกินในชนบท
  - ส่งเสริมการสร้างงานในชนบท
  - ส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศ
  - ขยายการศึกษาและสาธารณสุขในชนบท
14. ข้อใดเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชากรในประเทศไทยมากที่สุด
- ขาดแคลนอาหารที่มีประโยชน์
  - ประชาชนในชนบทยังยากจนมาก
  - บริการสาธารณสุขและอนามัยไม่ทั่วถึง
  - บริโภคอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ
15. ข้อใดคือทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
- คนไทยมีความเป็นปัจเจกชนน้อยลง
  - ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทจะลดน้อยลง
  - อัตราเพิ่มประชากรธรรมชาติจะได้อัตราคงที่
  - แรงงานภาคเกษตรไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น
16. ข้อใดเป็นแนวทางของการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบท
- กระจายอุตสาหกรรมและบริการไปสู่ภูมิภาค
  - กระจายสถานที่ราชการจากกรุงเทพฯ ไปสู่ต่างจังหวัด
  - พัฒนาตลาดทุนและการลงทุนในหลักทรัพย์ไปสู่ชนบท
  - พัฒนากรุงเทพฯ และปริมณฑลให้สามารถรองรับคนจากชนบท
17. ถ้าโครงสร้างของประชากรประเทศหนึ่งมีส่วนของประชากรเด็กสูงกว่าประชากรวัยแรงงาน หมายความว่าอย่างไร
- ประชากรวัยสูงอายุมีส่วนสูงกว่าประชากรเด็ก
  - ประชากรวัยแรงงานจะต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรเด็กเป็นจำนวนมาก
  - ประชากรเด็กจะมีอัตราภาวะเจริญพันธุ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
  - ประชากรวัยแรงงานจะมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรสูงอายุ

18. การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงประชากรหมายถึงอะไร
- การเกิด การตาย การย้ายถิ่น
  - จำนวนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ ทุก 10 ปี
  - อัตราการเกิด การตาย การเพิ่มประชากร
  - อัตราส่วนทางเพศ สถานภาพสมรส ภาวะเจริญพันธุ์
19. องค์ประกอบของประชากรในลักษณะใดที่สามารถพัฒนาคุณภาพประชากรได้ดี
- ประชากรวัยสูงอายุมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรเด็ก
  - ประชากรเพศชายมีสัดส่วนต่ำกว่าประชากรเพศหญิง
  - ประชากรเด็กมีสัดส่วนต่ำกว่าประชากรวัยทำงาน
  - ประชากรวัยเจริญพันธุ์มีสัดส่วนต่ำกว่าประชากรวัยสูงอายุ
20. ประชากรมีคุณภาพสูงขึ้น มีผลดีทางด้านเศรษฐกิจข้อใดมากที่สุด
- ลดอัตราการเพิ่มประชากร
  - เพิ่มปริมาณอุปทานแรงงาน
  - ลดการลงทุนการศึกษา
  - เพิ่มปริมาณคุณภาพผลิตภัณฑ์